

DNEVNA PRIPREMA ZA VJERONAČNI SAT

I. OPĆI PODATCI O VJERONAČNOM SATU

Škola: OŠ Frana Krste Frankopana Osijek

Razred: peti

Vjeroučitelj/ica: Julijana Mađarić

Nastavna cjelina: IX. ČOVJEK SE OBRAĆA BOGU MOLITVOM I PJESMOM

Nastavna tema: Kada i gdje se pojavljuje molitva

Nastavna jedinica: Kada i gdje se pojavljuje molitva

Ključni pojmovi: praznovjerje, molitva

CILJ: Objasniti važnost molitve i njezinu prisutnost u životu svakog čovjeka.

ISHODI:

Obrazovni / kognitivni: *Učenik će opisati razliku između kršćanske molitve i praznovjerja.*

Odgojni / afektivni: *Učenik će objasniti potrebu za molitvom u svakodnevnom životu.*

Djelatni / funkcionalni ili psihomotorički: *Učenici će sastaviti vlastitu molitvu.*

Metodički sustav: heuristički

Oblici rada: frontalni, individualni, rad u skupinama

Aktivnosti učenika: molitva, slušanje, istraživanje, čitanje, izlaganje uratka
rješavanje radnog lista, razgovor, pisanje

Nastavne metode: molitva, pripovijedanje, objašnjavanje, usmeno izlaganje, stvaralačko izražavanje(pismeno)

Nastavna sredstva: udžbenik, priručnik, radni listić, model, članci

Nastavna pomagala: kreda, ploča, A3 papir, flomasteri, ljepilo

Korelacija: Povijest: Hrvatski jezik, Likovna kultura i Glazbena kultura

Plan ploče:

Kada i gdje se pojavljuje molitva

Molitva je...

Moliti možemo...

Molitva treba biti...

Molitva nije...

Pitanja za provjeru ishoda:

1. Što je moliti?
2. Kada se sve čovjek obraća Bogu molitvom?
3. Koji krivi oblici molitve postoje?

Izvori za pripremanje nastavnika: udžbenik i radna bilježnica za 5. r. *Ja sam put*; priručnik za vjeroučitelje za 5.r. *Ja sam put; Moliti –ali kako?*, Mirko Nikolić, Zg, 2003.; Nastavni planovi i programi (godišnji, izvedbeni, mjesečni); *Frangipani*, List učenika OŠ Frana Krste Frankopana Osijek, 2014., br.19.

Izvori za pripremanje učenika: udžbenik, radna bilježnica,

II. GLOBALNA STRUKTURA SATA

1. Uvodna molitva
2. Najava teme
3. Otkrivanje i razumijevanje sadržaja
4. Proučavanje i samostalni rad učenika
5. Sistematizacija
6. Aktualizacija
7. Molitveni završetak

III. TIJEK SATA

1. Uvodna molitva: Spontane molitve učenika.

2. Najava teme: *Podijeliti učenicima prazne straničnike na kojima dovršavaju započetu rečenicu „Molitva je kao...“ (Prilog 7). Pročitati nekoliko radova.*

Otkrila nam se ključna riječ s kojom ćemo se danas družiti. Molitva je stara koliko i čovjek. Čovjek je oduvijek znao da postoji netko tko je veći od njega, netko tko ga je stvorio i tko utječe na njegov život. Govorit ćemo i o tome kada i gdje se pojavljuje molitva, što molitva jest, a što nije.

Naslov: Kada i gdje se pojavljuje molitva

4. Otkrivanje i razumijevanje sadržaja: Postoje mnogobrojna svjedočanstva koja sežu u najranija vremena (npr. slike i crteži u spiljama) koja govore o tome kako su se ljudi uvijek molitvom obraćali Bogu. Onaj tko vjeruje u Boga smatra prirodnim razgovarati s Njim, moliti. Kada mi razgovaramo s Bogom? Kako razgovaramo? Koliko? Molimo li za ono što nam zaista treba? Odgovore na ta pitanja pronaći ćete zajedno po skupinama u radnim listićima.

5. Proučavanje i samostalni rad učenika: Rad u skupinama : Podijelite uloge (*voditelj, glasnogovornik, mjerac vremena, zapisničar, pomoćnik/ci*) i uz pomoć radnog lista odgovorite na pitanja (Učenicima podijeliti papire A3 i pitanja prema već ranije podijeljenim skupinama) (Prilog 9)

1. Skupina - Plava:

Razgovarajte o sljedećim pitanjima: Kako biste vi opisali molitvu? Što mislite, postoji li razlika između onih koji mole i onih koji ne mole? Ako postoji, što mislite kakva je to razlika? Koliko trebamo moliti? Odgovore zapiši na papir A3. U odgovoru na ova pitanja može vam pomoći sljedeća priča (**Prilog 1**) i rješavanje 3. zadatka u radnoj bilježnici (78. str.)

Priča: Vježba

Jedan pijanist jednom reče: - Ne vježbam li jedan dan, osjetim ja. Ne vježbam li dva dana, osjete moji prijatelji. Ne vježbam li tri dana, osjete slušatelji. Slično je i s mojom molitvom. Ne molim li jedan dan, osjeti Bog. Ne molim li dva dana, osjetim ja. Ne molim li tri dana, osjete oni koji me okružuju. “

2. Skupina – Crvena:

Razgovarajte o sljedećim pitanjima: Kako biste vi opisali molitvu? Kako treba moliti? Odgovore zapišite na papir A3 . U odgovoru na ovo pitanje može vam pomoći i zadatak 5. i priča iz RB, 78.,79. str. (**Prilog 2**)

Priča: Povjerenje

U jednoj kući buknuo je požar. Kako se vatra naglo širila, roditelji s djecom brže-bolje istrčашe van. Prestravljeni, promatrali su nesmiljenu igru vatre. Kadli, istom sada opaze da im je petogodišnji dječak ostao u kući. Dok su svi bježali van, on se – u strahu od dima i vatre – popeo na tavan. Što će učiniti? Da netko potrči natrag u kuću? Uto opaze kako se na krovu razmiču crjepovi. Pojavio se dječak. Zove u pomoć.

Otac prilazi bliže iviče:

- Skoči!

Dječak vidi samo dim i vatru. Čuje očev glas i upita:

- Tata, gdje si? Ja te ne vidim!

Na to otac odgovori:

- Ali ja tebe vidim! To je dovoljno. Skoči!

Dječak skoči i nađe se spašen u očevim rukama.

3. Skupina - Zelena:

Razgovarajte o sljedećim pitanjima: Tko treba moli? Kada možemo moliti? Odgovore zapišite na papir A3. U odgovoru na ova pitanja može vam pomoći sljedeća priča. (**Prilog 3**)

Priča: Tko ne moli?

Dođe jedan seljak u gostionicu u kojoj se već skupilo puno ljudi, među njima i fina gradska gospoda. Seljak sjedne k stolu i naruči jelo. Prema svome običaju, sklopi ruke i izmoli molitvu prije jela. To je bilo smiješno finoj gradskoj gospodi.

Priđe jedan mladić i upita seljaka:

- To je jamačno običaj tvoga doma. Mole li možda svi?

Seljak koji je mirno uzimao prve zalogaje, odvrati podsmjehivaču:

- Ne, ni kod mene ne mole svi.

Mladić nastavi:

- A tko to ne moli?

- Pa – odgovori seljak - moj vol, na primjer, ne moli. Ne mole ni magarac, ni svinja. Oni bez molitve prilaze jaslama.

4. Skupina – Žuta:

Razgovarajte o sljedećim pitanjima: Može li čovjek i krivo moliti? Za koju molitvu kažemo da je kriva? Što molitva nije?

Odgovore zapišite na papir A3. U odgovoru na ova pitanja pomoći će vam sljedeća priča i tekst. (Prilog 4)

Priča: **Velika riba**

Jedan dječak sjedio je u sjeni vrbe i bacaio svoje udice u rijeku

- *Kad bi zagrizla samo jedna velika riba – reče.*

Dokora uhvati snažnu štuku i povuče je svom snagom. No velika se riba snažno praćaknu i povuče dječaka u rijeku. Njegov otac, koji je u blizini sušio mreže, priskoči i na jedvite jade izvuče ga iz vode. Reče mu:

- *Nije uvijek dobro kad nam se ispuni svaka želja.*

Tekst: **Nešto će ti se lijepo dogoditi...**

Možda ste i vi dobivali E-mailove ili sms koje govore o Bogu ili uglavnom sadrže neku molitvu i pišu da će se nešto lijepo dogoditi tj. Bog će neko dobro vas učiniti ako tu poruku prosljedite svojim 5, 10 ili ne znam koliko prijatelja,...

Najbolje i najjednostavnije te mailove jednostavno ignorirati. Fenomen takozvanih lančanih pisama nije nimalo nov, i već je postao dio urbanih legendi.

Najčešća lančana pisama obećavaju brzo bogaćenje ili neku duhovnu dobit. Međutim, metoda je u svim slučajevima ista. Koristi se sentimentalni rječnik kojim se žele pobuditi emocije (radost ili strah) kod primatelja pisma i nagnati ga da dalje nastavi započeti lanac. A to je daleko od pravog značenja molitve, kao osobnog susreta s Bogom.

5. Skupina - Narančasta:

Razgovarajte o sljedećim pitanjima: Što je to praznovjerje? Koja praznovjerja znate? Nabrojite neka. Što mislite zašto ih ljudi koriste? Odgovore zapišite na papir A3. U odgovorima na ova pitanja pomoći će vam rješavanje 4. zadatka u radnoj bilježnici (78. str.) i priložene novine (preslik stranica školskog lista). (Prilog 5., Prilog 10)

6. Sistematizacija: Izlaganje po skupinama, uz komentiranje i prijedloge učenika.

(radove na A3 papiru zalijepiti na ploču)

Podijeliti učenicima radne listiće :

Igra asocijacije – Staviti **izabrane riječi** u točno odgovarajuća polja tablice, kako bi dobili točno rješenje stupca i konačno rješenje. (Prilog 6)

* tablicu lijepe u bilježnicu.

KADA	I	GDJE	SE	POJAVLJUJE	MOLITVA
Molitva je...		Moliti možemo...		Molitva treba biti...	Molitva nije...
stara koliko i čovjek		svugdje		iskrena	nepotrebna
razgovor s Bogom		uvijek		ponizna	zastarjela
susret s Bogom		u svakoj prilici		ustrajna	magija i praznovjerje

Nakon samostalnog rada učenika, jedan će učenik cijelom razredu pročitati riječi u stupcima i konačni odgovor .

8. Aktualizacija: Podijeliti učenicima sklopljene ruke od papira na koje pišu svoju molitvu. Ruke staviti na pano na kraju sata. (Prilog 8)

9. Molitveni završetak: Djeca čitaju svoje molitve.

IV. KRITIČKI OSVRT

V. PRILOZI

Prilog 1

1. Skupina - Plava:

Razgovarajte o sljedećim pitanjima: Kako biste vi opisali molitvu? Što mislite, postoji li razlika između onih koji mole i onih koji ne mole? Ako postoji, što mislite kakva je to razlika? Koliko trebamo moliti? Odgovore zapiši na papir A3. U odgovorima na ova pitanja može vam pomoći sljedeća priča i rješavanje 3. zadatka u radnoj bilježnici. (78. str.)

Priča: **Vježba**

Jedan pijanist jednom reče: - Ne vježbam li jedan dan, osjetim ja. Ne vježbam li dva dana, osjete moji prijatelji. Ne vježbam li tri dana, osjete slušatelji. Slično je i s mojom molitvom. Ne molim li jedan dan, osjeti Bog. Ne molim li dva dana, osjetim ja. Ne molim li tri dana, osjete oni koji me okružuju. “

Prilog 2

2. Skupina – Crvena:

Razgovarajte o sljedećim pitanjima: Kako biste vi opisali molitvu? Kako treba moliti? Odgovore zapišite na papir A3. U odgovorima na ovo pitanje može vam pomoći i zadatak 5. i priča iz RB, 78 str., 79 str.

Priča: **Povjerenje**

U jednoj kući buknuo je požar. Kako se vatra naglo širila, roditelji s djecom brže-bolje istrčase van. Prestravljeni, promatrali su nesmiljenu igru vatre. Kadli, istom sada opaze da im je petogodišnji dječak ostao u kući. Dok su svi bježali van, on se – u strahu od dima i vatre – popeo na tavan. Što će učiniti? Da netko potrči natrag u kuću? Uto opaze kako se na krovu razmiču crjepovi. Pojavio se dječak. Zove u pomoć.

Otac prilazi bliže iviče:

- Skoči!

Dječak vidi samo dim i vatru. Čuje očev glas i upita:

- Tata, gdje si? Ja te ne vidim!

Na to otac odgovori:

- Ali ja tebe vidim! To je dovoljno. Skoči!

Dječak skoči i nađe se spašen u očevim rukama.

Prilog 3

3. Skupina - Zelena:

Razgovarajte o sljedećim pitanjima: Tko treba moliti? Kada možemo moliti?

Odgovore na zapišite na papir A3. U odgovorima na ova pitanja može vam pomoći sljedeća priča.

Priča: **Tko ne moli?**

Dođe jedan seljak u gostionicu u kojoj se već skupilo puno ljudi, među njima i fina gradska gospoda. Seljak sjedne k stolu i naruči jelo. Prema svome običaju, sklopi ruke i izmoli molitvu prije jela. To je bilo smiješno finoj gradskoj gospodi.

Priđe jedan mladić i upita seljaka:

- To je jamačno običaj tvoga doma. Mole li možda svi?

Seljak koji je mirno uzimao prve zalogaje, odvrati podsmjehivaču:

- Ne, ni kod mene ne mole svi.

Mladić nastavi:

- A tko to ne moli?

- Pa – odgovori seljak - moj vol, na primjer, ne moli. Ne mole ni magarac, ni svinja. Oni bez molitve prilaze jaslama.

Prilog 4

4. Skupina – Žuta:

Razgovarajte o sljedećim pitanjima: Može li čovjek i krivo moliti? Za koju molitvu kažemo da je kriva? Što molitva nije?

Odgovore zapišite na papir A3. U odgovorima na ova pitanja pomoći će vam sljedeća priča i tekst.

Priča: **Velika riba**

Jedan dječak sjedio je u sjeni vrbe i bacao svoje udice u rijeku

- Kad bi zagrizla samo jedna velika riba – reče.

Dokora uhvati snažnu štuku i povuče je svom snagom. No velika se riba snažno praćaknu i povuče dječaka u rijeku. Njegov otac, koji je u blizini sušio mreže, priskoči i na jedvite jade izvuče ga iz vode. Reče mu:

- Nije uvijek dobro kad nam se ispuni svaka želja.

Tekst: **Nešto će ti se lijepo dogoditi...**

Možda ste i vi dobivali E-mailove ili sms koje govore o Bogu ili uglavnom sadrže neku molitvu i pišu da će se nešto lijepo dogoditi tj. Bog će neko dobro vas učiniti ako tu poruku prosljedite svojim 5, 10 ili ne znam koliko prijatelja,..

Najbolje i najjednostavnije te mailove jednostavno ignorirati. Fenomen takozvanih lančanih pisama nije nimalo nov, i već je postao dio urbanih legendi.

Najčešća lančana pisama obećavaju brzo bogaćenje ili neku duhovnu dobit. Međutim, metoda je u svim slučajevima ista. Koristi se sentimentalni rječnik kojim se žele pobuditi emocije (radost ili strah) kod primatelja pisma i nagnati ga da dalje nastavi započeti lanac. A to je daleko od pravog značenja molitve, kao osobnog susreta s Bogom.

Prilog 5

5. Skupina - Narančasta:

Razgovarajte o sljedećim pitanjima: Što je to praznovjerje? Koja praznovjerja znate? Nabrojite neka. Što mislite zašto ih ljudi koriste? Odgovore zapišite na papir A3. U odgovorima na ova pitanja pomoći će vam rješavanje 4. zadatka u radnoj bilježnici (78. str.) i priložene novine.

Prilog 6

* Umnožiti za svakog učenika.

Radni listić (igra asocijacije) – Staviti izabrane riječi u točno odgovarajuća polja tablice, kako bi dobili točno rješenje stupca i konačno rješenje.

(magija i praznovjerje, ustrajna, u svakoj prilici, susret s Bogom, zastarjela, ponizna, uvijek, razgovor s Bogom, nepotrebna, iskrena, svugdje, stara koliko i čovjek)

Molitva je...	Moliti možemo...	Molitva treba biti...	Molitva nije...

Prilog 7

Straničnik (umnožiti i izrezati za svakog učenika)

Molitva je kao...

Prilog 8

Sklopljene ruke (*umnožiti model i izrezati za svakog učenika*)

Prilog 9

Uloge za skupine (umnožiti za svaku skupinu)

GLASNOGOVORNIK

ZAPISNIČAR

VODITELJ

MJERAČ VREMENA

POMOĆNIK

Prilog 10 –preslik stranice školskog lista

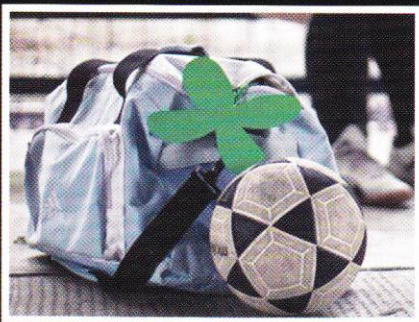
Sva lica praznovjerja

Ukoliko držite potkovu iznad ulaza, kucate u drvo kad izjavite nešto dobro, ne želite rezati nokte u petak ili pjevati prije doručka, onda ste, zasigurno, praznovjerni.

Praznovjerje danas susrećemo na svakom koraku, a možemo ga definirati kao vjerovanje u magijske sile kojima je osnova nepoznavanje prave prirode stvari i neprikladno objašnjavanje povezanosti pojmova, situacija i stvari. "Širenju praznovjerja pomaže neznanje, tj. nepoznavanje kršćanske vjere, a najviše ga šire protivnici kršćanstva", obrazložila je vjeroučiteljica Anica Horvat. Dok neki praznovjerje shvaćaju kao šalu, drugi pak ne: "Za mene se može reći da sam praznovjerna. Svaki san koji sam protumačila u sanjariци ostvario mi se, a kraj kreveta držim 'dreamcatcher' koji štiti od ružnih snova. Ne vidim ništa loše u malo praznovjerja", rekla nam je učenica Domenika Jurković. No župnik Mato Gašparović ističe: "Slobodno se može reći da praznovjerje ne dolikuje vjerniku, šteti njegovoj duši i smatra se grijehom. Stoga Crkva upozorava vjernike da se takvih stajališta i ponašanja čuvaju jer je riječ o povredi kreposti bogoštovlja."

"Brže, više, praznovjernije"

Mnogi sportaši skloni su praznovjerju. Primjerice, tenisač Goran Ivanišević

(NE)SREĆI I DRUGIM ZABLUDAMA

uvijek je puštao protivnike da prvi sjednu na klupu. Izlazivši na teren, pazio je da ne stane ni na jednu crtu na terenu, uvijek je gledao isti TV program, jeo u istom restoranu te parkirao na isto mjesto. Također, naši se hokejaši ne šišaju dok god pobjeđuju. Praznovjerje je ipak najprisutnije među nogometašima pa tako Cristiano Ronaldo ima čak 6 rituala. Petar Sušac, donedavno učenik naše škole a sada mladi nogometaš NK Dinama, ističe: "Nemam nikakav ritual prije utakmice, vjerujem u svoj trud i rad, a ne u nekog srećonošu." Miroslav Čiro Blažević medijima je izjavio da ga je praznovjerje pratilo čitavu trenersku i igračku karijeru, dok Petar Krpan, bivši nogometaš NK Osijeka i jedan od Ćirinih „vatrenih“ iz slavne '98., izjavljuje: „Nisam praznovjeran. Na dresu sam često nosio broj 13, ali mu ne pridajem nikakvo posebno značenje.“

Ide maca oko tebe

U narodu je ukorijenjeno vjerovanje da crne mačke donose nesreću kada nam prijeđu put jer crna mačka, prema pučkim vjerovanjima, predstavlja demona koji nas odvraća od Boga. "Meni nije bitno je li mačka crna ili bijela, ali ne volim kad mi mačka prelazi preko ceste jer se bojim da ju ne pogazim", u šali nam je rekla učiteljica Ivka Mihaljević. Američka skupina znanstvenika dokazala je kako je danas teško udomiti napuštene crne mačke, a u osječkoj udruzi „Maca“

složili su se s tim. „Doista je jako teško udomiti crnu macu, no postoje i neki ljudi koji baš inzistiraju na crnoj mački“, rekla nam je volonterka Vedrana iz udruge „Maca“. Negativnom statusu crne mačke pridonosi filmska i marketinška industrija koja ih prikazuje poput negativaca, a one svijetle dlake poput heroja.

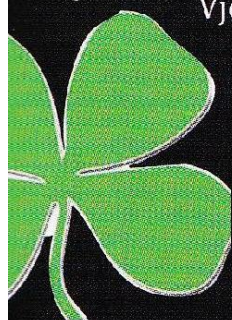
Okreni gumb za puni krug

Dimnjačari su već navikli da za njima trče i okreću im gumbe na odijelu. Prema starim vjerovanjima, kada gumb na dimnjačarevom odijelu okrenemo za puni krug, čeka nas sreća jer to predstavlja krug sreće. Gospodin Luka Prološčić iz tvrke "Dimnjak" d.o.o. ističe: "Naši se djelatnici za vrijeme obavljanja posla i u današnje vrijeme susreću s hvatanjem za gumb, iako u manjoj mjeri nego prije. Radi se uglavnom o našim starijim sugrađanima." U razgovoru s gospodinom Prološčićem saznali smo i podrijetlo takvih vjerovanja. Naime, prema

nekim tumačenjima, u davnim vremenima začepjeni je dimnjak značio nesreću jer bi kuća tada bila hladna, a hrana ostala sirova. Druga teorija dimnjačarevu sreću pripisuje ranom ustajanju prema poslovice "tko rano rani, dvije sreće grabi". Postoji još jedno praznovjerje vezano uz dimnjačare. Ako ukradete dlaku iz dimnjačarske četke dimnjačaru iza leđa, to će vam također donijeti sreću. Međutim, nekim dimnjačarima hvatanje za gumb dosadi. Tako mi je jedan dimnjačar pokazao kako je pokidao gumbe na odijelu jer mu je već dosadilo da ga hvataju.

Sve je to genetika

Vjerovanje da djetelina s četiri lista donosi sreću, ali samo ako se pokloni ili ako se slučajno nađe, jedno je od najpoznatijih praznovjerja. Kelti su u djetelini s četiri lista vidjeli četiri elementa (voda, vatra, zrak, zemlja)

pripisujući joj magijska svojstva.

No postoje vjerovanja koja vuku korijene čak i u biblijskim događajima. Primjerice, vjerovanje da je Eva, kada je protjerana iz raja, ponijela jednu djetelinu s četiri lista. No nastanak i rijetkost djeteline s četiri lista nije nikakvo "čudo", već oblik genetske mutacije. "Još se uvijek raspravlja je li pojava četvrtog lista djeteline genetski uvjetovana ili nastaje zbog učinka okoline, primjerice gnojiva ili snažnog zračenja Sunca. Međutim, znanstvenici su pronašli gen koji kodira nastanak četvrtog lista. Taj je gen 'slabiji' od gena koji kodira djetelinu s tri lista i zbog toga je četverolisna djetelina rjeđa pojava", objasnila je dr.sc. Marija Viljevac s Poljoprivrednog instituta.

Misterij petka 13.

Vrlo je raširen i strah od nesreća na petak 13. i općenito od broja 13, iako se ne zna točno zašto se taj datum

već punih 27 godina".

"Ja sam broj 13 u imeniku", ističe učenik Christian Kurina

„i često me učitelji otvaraju, ali ne mislim da je to zbog broja, već zato što su mi u imeniku 'ispeglali stranicu.'" I kraj školske godine ovoga puta pada na petak 13. Što na to kažu učenici?

„Ne vjerujem u to. Najgore što nam se može dogoditi je da nam zadnje zvono kasni i da koju minutu kasnije završi škola", izjavila je učenica Iva Hodić.

Američki zrakoplovi nemaju sjedalo, red i broj karte 13. Na web stranicama Croatia Airlinesa može se uočiti da ni naši zrakoplovi nemaju red ni sjedalo broj 13, no karta broj 13 nije izuzeta iz prodaje. Gospodin Antun Mader, djelatnik Zračne luke Osijek, rekao nam je kako nije upoznat da je netko od putnika imao primjedbi na broj karte ukoliko bi sadržavala broj 13. Također, ni u ugostiteljstvu nećete naići na broj 13. Tako ni hotel „Zelenkrov“ nema sobu broj 13 ni stol broj 13 u svadbenoj dvorani. „Takav je kodeks već negdje 40-ak godina, a možda čak i više", ističe gospodin Ivan Letica, vlasnik hotela, i dodaje „tu svoju praksu temeljimo na prijašnjim iskustvima. Primjerice, kada smo prilikom svadbene večere imali stol broj 13, a dan je bio petak, mladenci su zamolili da zamijenimo broj stola sljedećim rednim brojem.“

Vjeroučiteljica Horvat pak ne vidi razlog zašto bi vjernicima taj datum bio nesretan. Pogotovo zato što je broj 13 Gospin broj, a petak dan Isusove smrti. U svakom slučaju, možemo zaključiti da je nepotrebno trošiti vrijeme strahujući od nesreće ili pak tražeći sreću u pojedinim predmetima i ritualima.